

Moses Mabhida Stadium i Durban. Foto: Sir. Mo/Flickr

Sportens internationale byggeboom

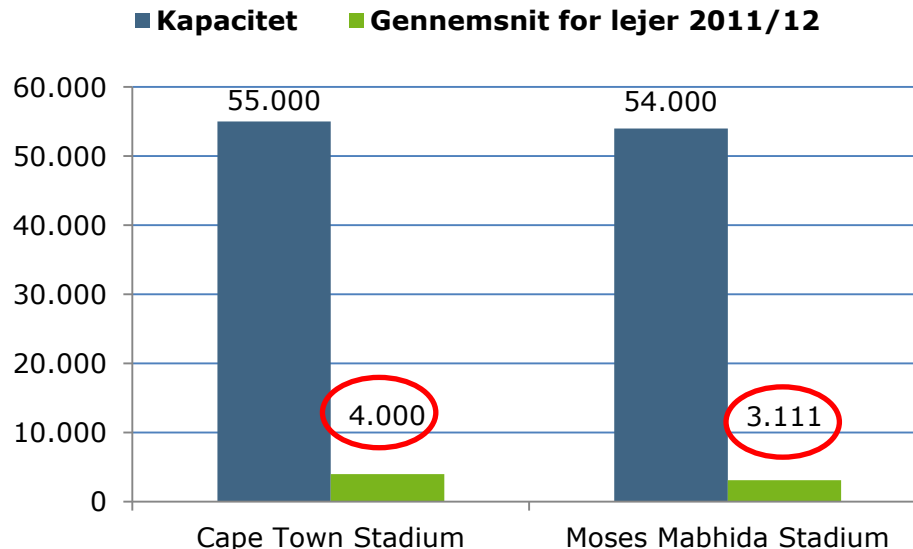
Stadionbyggerier til mega-events – fra tilskuertal til opførelsespris

Vejen 31. maj 2012

Alt går fint...eller?

“Statistics reveal that, far from being the ‘white elephants’ critics predicted, the majority of these stadiums now act as self-sustainable businesses.”

FIFA om de nye stadioner i Sydafrika, 2011 – et år efter VM i fodbold

Behov for en undersøgelse

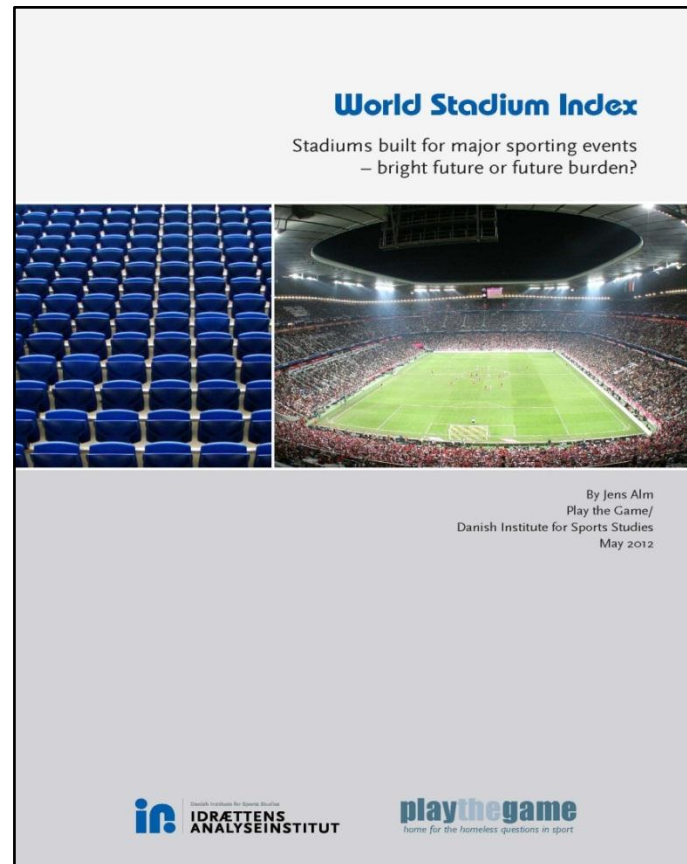
Hvorfor?

Fornemmelse af, at alle stadioner, der opføres til et stort idrætsevent, ikke bliver brugt på trods af massive økonomiske investeringer.

Hvad er undersøgt?

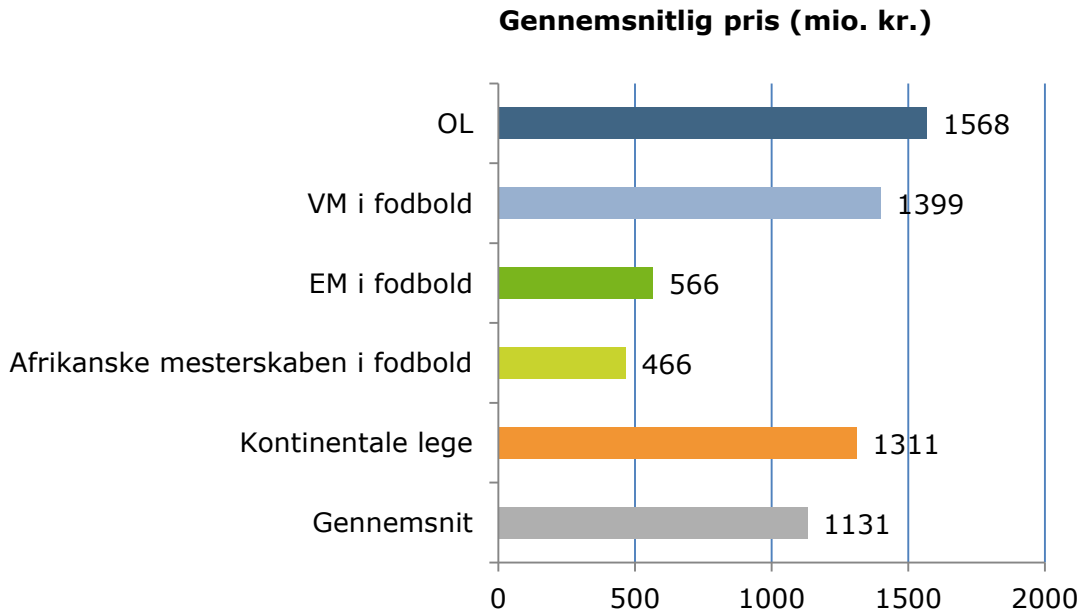
OL, VM og EM i fodbold, de afrikanske mesterskaber i fodbold og en række kontinentale mesterskaber, f.eks. Asian Games.

- 75 stadioner
- 20 lande
- ✓ Tilskuertal
- ✓ Events
- ✓ Kapacitet
- ✓ Opførelsespris

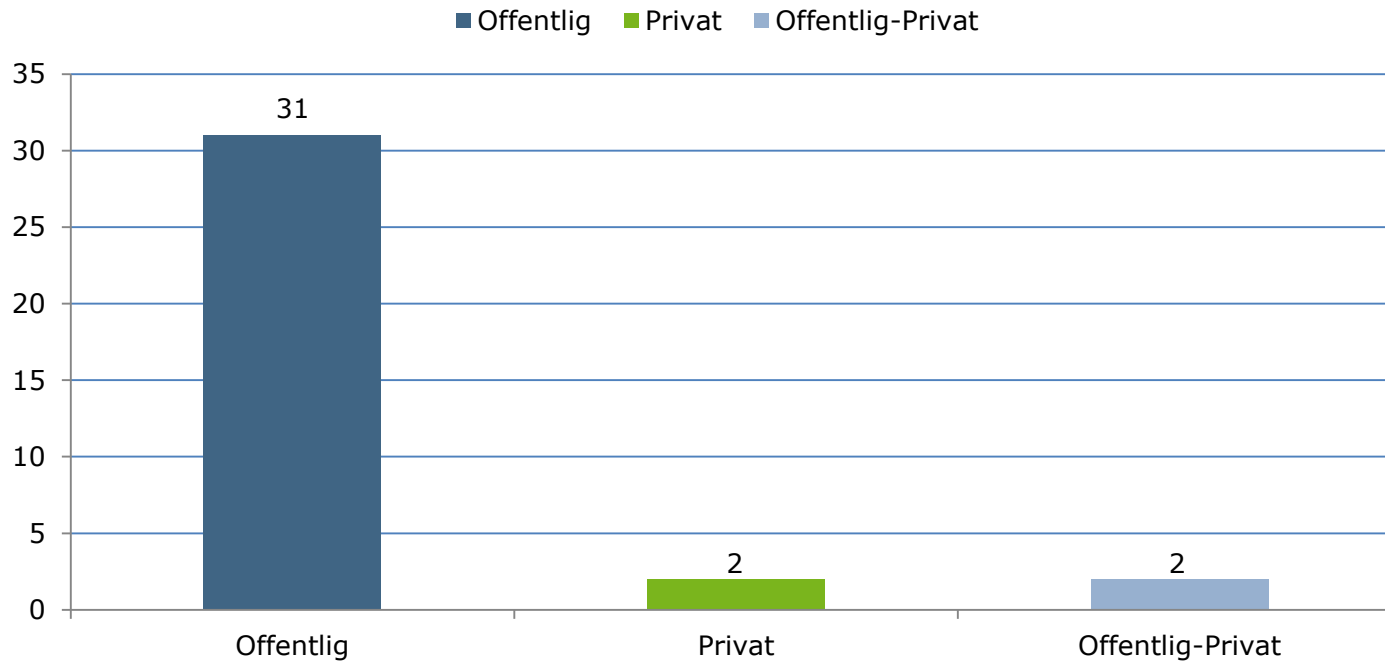
Et stadion til en mega-event er dyrt

Det samlede opførelsespris for rapportens stadions er 84 mia. kr.
Gennemsnitprisen for det enkelte stadion er på cirka 1.1 mia. kr.

Hvem betaler?

Ejerskab af VM-stadionerne 2002-2010

FIFA og UEFA's krav og valg af værtlande resulterer i underudnyttede stadioner

FIFA's krav til VM i fodbold:

12 stadioner – spredt over hele landet
40.000-80.000 i tilskuerkapacitet

UEFA's krav til EM i fodbold (2016):

9-10 stadioner
30.000-60.000 i tilskuerkapacitet

Hvordan udnyttes stadionbyggerier efter eventen?

Tomt eller fyldt?

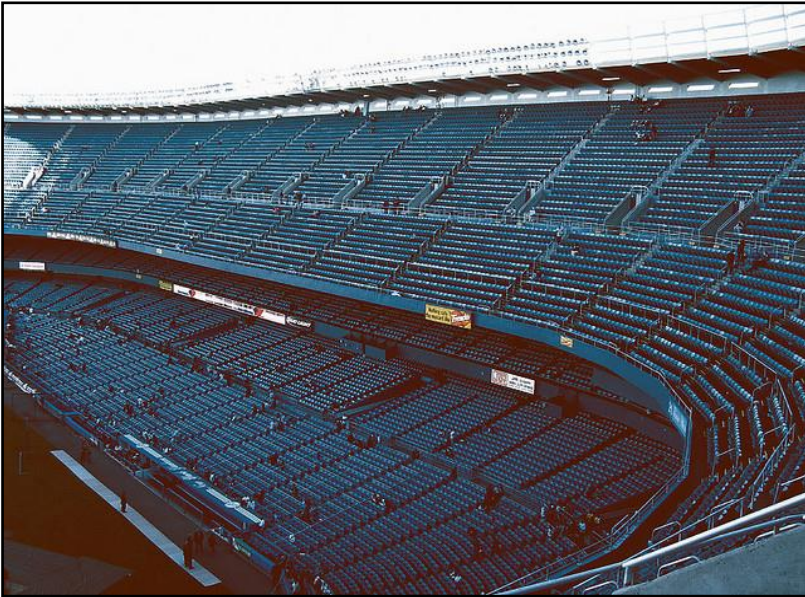

Foto: alexcore/Flickr

Foto: Allianz SE

World Stadium Index

$$\frac{\textit{Tilskuere per sæson}}{\textit{stadionkapacitet}} = \textit{World Stadium Index}$$

Det indikerer stadionindekset:

- 0-5: meget ringe udnyttelse
- 6-10: ringe udnyttelse
- 11-15: moderat udnyttelse
- 16-20: pæn udnyttelse
- 21-30: god udnyttelse
- Over 30 meget god udnyttelse

Eksempler

Estádio Dr. Magalhães Pessoa

Event: EM i fodbold 2004 i Portugal
Kapacitet: 23.835
Benyttes af: -
Opførelsespris: 705 mio. kr.
Tilskuere 2010: 64.292
World Stadium Index: 2,7

Allianz Arena

Event: VM i fodbold 2006 i Tyskland
Kapacitet: 69.901
Benyttes af: Bayern München og
TSV 1860 München
Opførelsespris: 2.8 mia. kr.
Tilskuere 2010: 2.326.000
World Stadium Index: 33,3

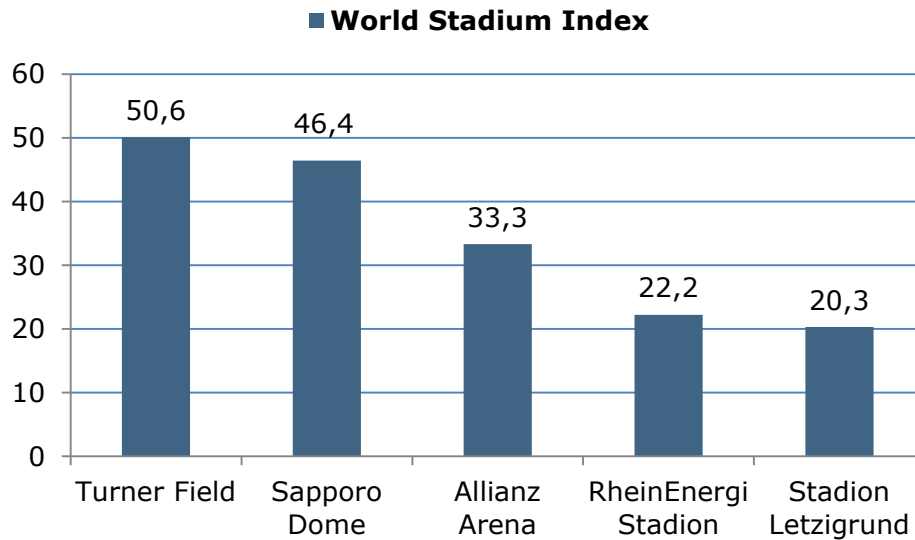

Estádio Dr. Magalhães Pessoa i Leiria.
Foto: ceiling/Flickr

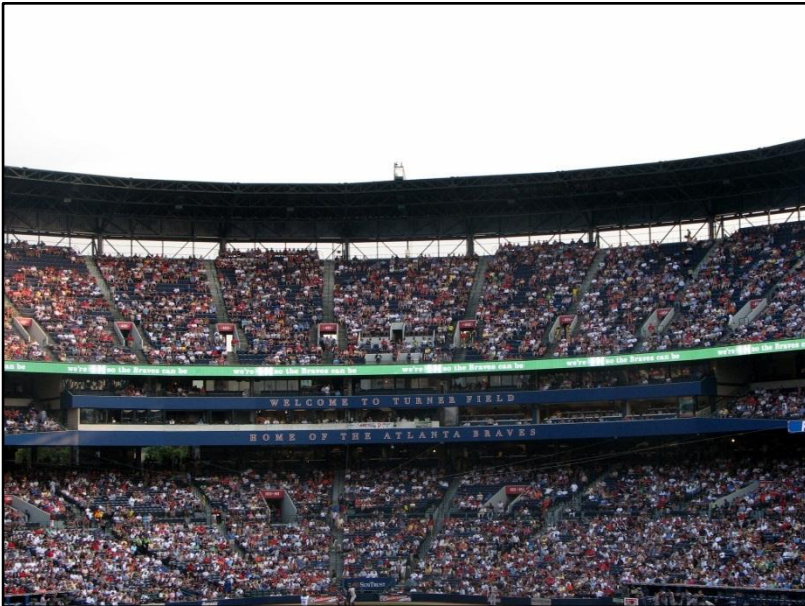
Allianz Arena i München. Foto: Allianz SE

Fem gode eksempler

Sapporo Dome. Foto:YYOI/Flickr

Turner Field

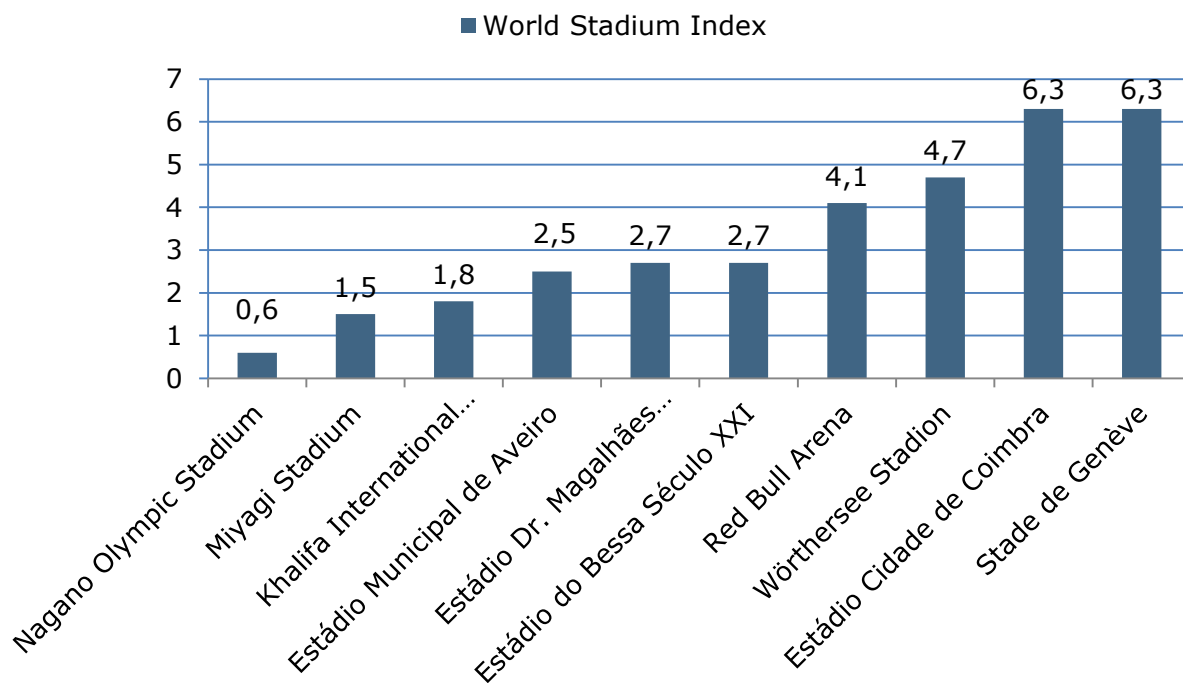

Turner Field. Foto: David Berkowitz/Flickr

Event:	Sommer-OL 1996 i Atlanta, USA
Kapacitet:	49.586
Udnyttet af:	Atlanta Braves
Opførelsespris:	2 mia. kr.
Tilskuere 2010:	2.510.119
World Stadium Index:	50,6

...men mange stadioner er underudnyttede

Flere stadioner dækker ikke et lokalt behov og har svært med at tiltrække tilskuere svarende 5-6 gange kapaciteten om året.

Nagano Olympic Stadium

Stadion er opført til OL i Nagano 1998, men mangler et højprofileret hold, og har meget lave årlige tilskuertal.

Foto: F. Yamada/Flickr

Event:	Vinter-OL 1998 i Nagano, Japan
Kapacitet:	30.000
Udnyttes af:	Shinano Grandserows
Opførelsespris:	624 mio. kr.
Tilskuere 2010:	17.828
World Stadium Index:	0,6

Khalifa International Stadium, Doha

Stod også halvtomt under de asiatiske lege i 2006, som det oprindeligt blev opført til. Et af anlæggene til VM i fodbold 2022 i Qatar.

Foto: Gerard McGovern/Flickr

Event:	Asian Games 2006 i Doha, Qatar
Kapacitet:	50.000
Udnyttet af:	-
Opførelsespris:	746 mio. kr.
Tilskuere 2010:	90.000
World Stadium Index:	1,8

Underudnyttede stadioner bliver ofte en økonomisk belastning for lokalsamfundet

Estádio Municipal de Aveiro koster Aveiro ca. 31 mio. kr. årligt, hvilket svarer til ca. 3 pct. af kommunens budget.

Foto: diebmx/Flickr

EM 2012 i Polen og Ukraine

17 mia. kr. i stadioninvesteringer, hvoraf 15 mia. kr. er fra offentlige kasser

Det nye nationalstadion i Warszawa, som har kostet ca. 3.8 mia. kr. at opføre.

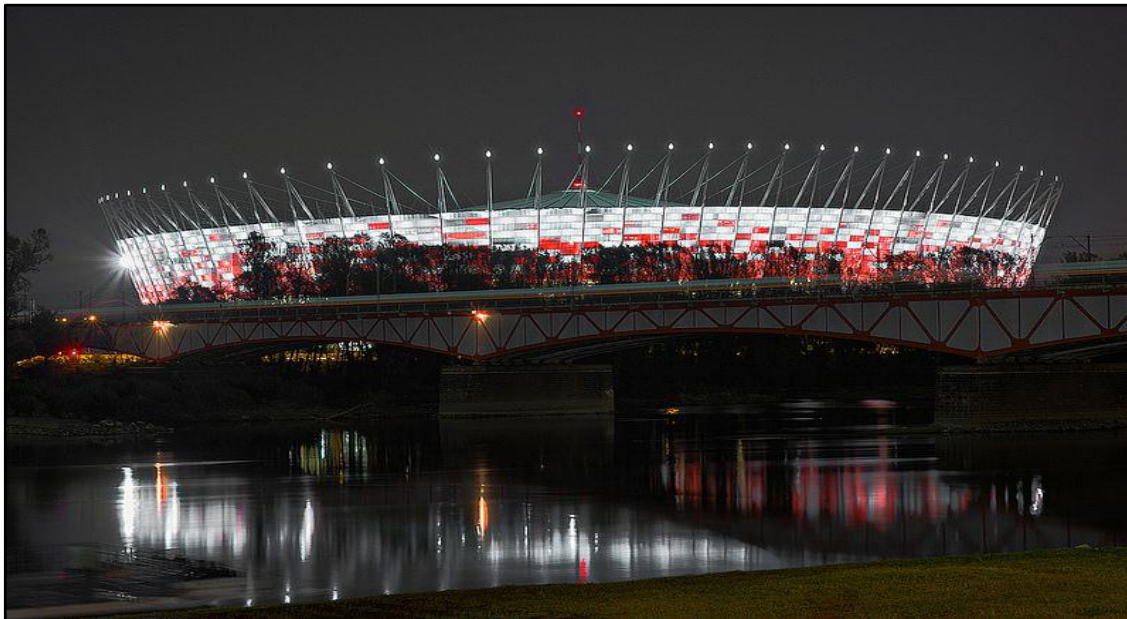
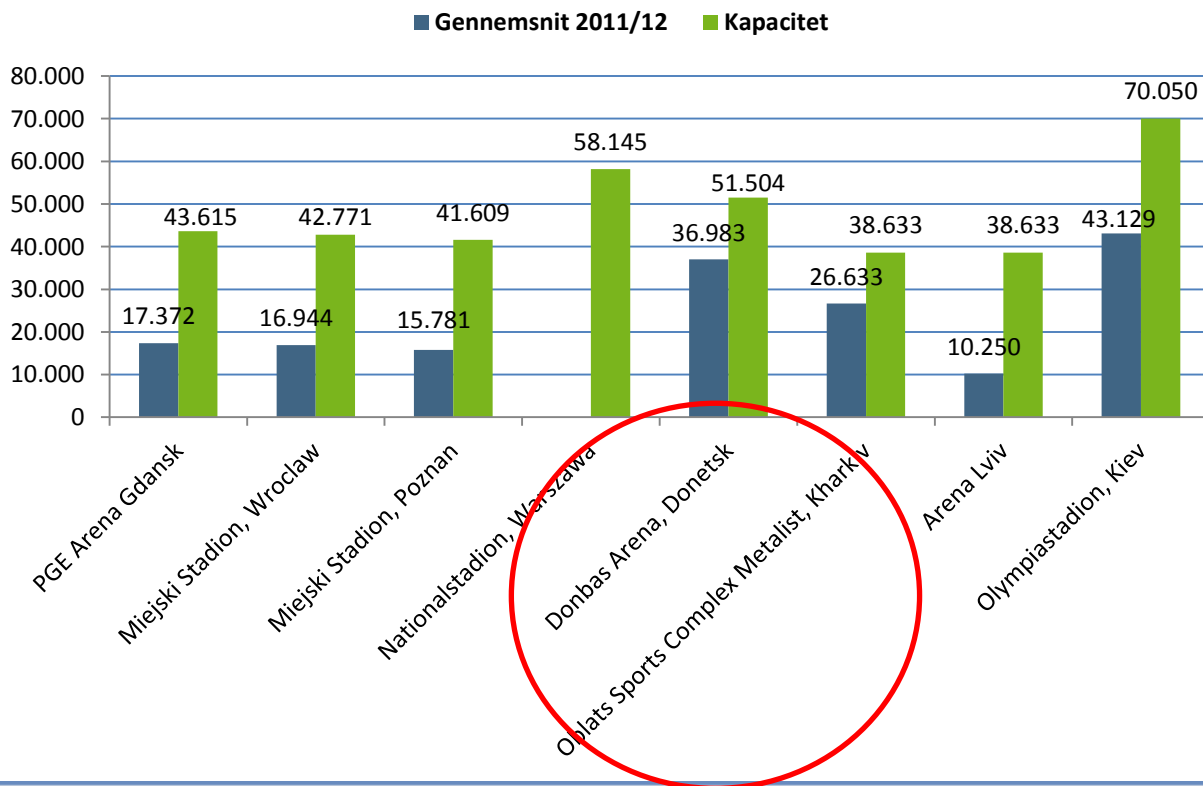

Foto: rafizeldi/Flickr

Private investere – succes?

Klubberne har øget tilskuertallene, efter at de nye stadione er blevet opført, men flere har stadig lave tilskuertal i forhold til stadionkapaciteten.

GNI Index – et mål på stadionbyggeriernes pris i forhold til lokal levestandard

$$\frac{\textit{Pris per sæde}}{\textit{Bruttonationalindkomst per indbygger}} = \textit{GNI Index}$$

EM i fodbold 2012	GNI Index	VM i fodbold 2002	GNI Index
Olympiastadion, Kiev	1,80	Ecopa Stadium, Fukuroi	0,17
Donbas Arena, Donetsk	1,23	Miyagi Stadium, Rifu	0,14
Oblats Sports Complex Metalist, Kharkiv	0,29	Kashima Soccer Stadium, Kashima	0,19
Arena Lviv, Lviv	1,20	Nissan Stadium, Yokohama	0,25
Nationalstadion, Warszawa	0,58	Ôita Bank Dome, Ôita	0,15
PGE Arena Gdansk, Gdansk	0,35	Saitama Stadium, Saitama	0,16
Miejski Stadion, Poznan	0,32	Homes Stadium, Kobe	0,22
Miejski Stadion, Wroclaw	0,35	Sapporo Dome, Sapporo	0,29

Hvem tjener på investeringerne?

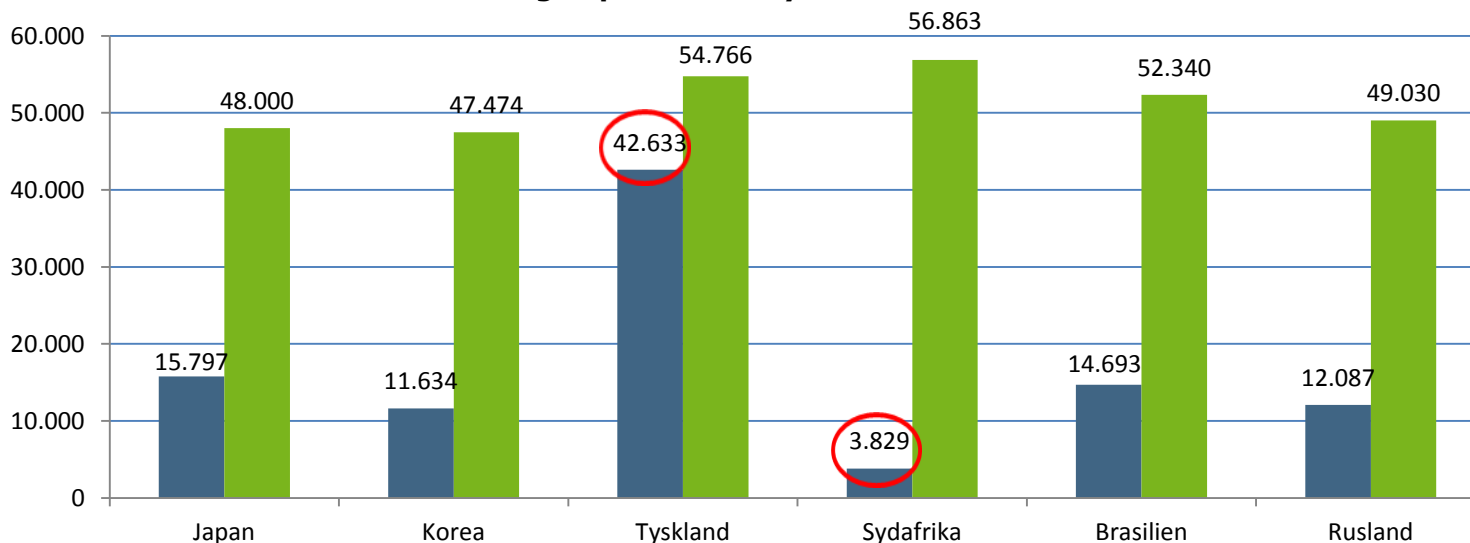
Kommuner og regioner står for investeringerne, men idrættens organisationer og byggeentreprenører er dem, som som først og fremmest profiterer på, at nye stadioner opføres.

Foto: epSos.de/Flickr

Hvad bør man gøre før at undgå tomme og dyre stadions?

■ Gennemsnitlig tilskuertal i landes øverste fodboldrække
■ Gennemsnitlig kapacitet for nye VM-stadioner 2002-2018

Både idrættens organisationer, kommuner, regioner og lande har et medansvar

- **Udnyt allerede eksisterende anlæg**
- **Undgå luftige visioner**
- **Hvis ingen privat investor interesseret, er der en stor risiko for, at stadion ikke er en god forretning på længere sigt.**

Anbefalinger

- **Behov for lempeligere/mere fleksible krav til stadionfaciliteter**
- **Der bør foreligge ombygningsløsninger eller andre fornuftige planer for tilpasning efter eventen.**
- **Der bør være skærpede krav om økonomisk og sportslig bæredygtighed/legacy.**
- **Kun en lille kreds af lande vil kunne arrangere en bæredygtige events, såfremt idrættens organisationer holder fast ved deres krav.**

Tak for opmærksomheden!

Jens Alm

jens.alm@idan.dk

Direkte: 3266 1030

Mobil: 5276 5646